

TURİZM WEB SİTELERİNİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ RAPORU

Hibe Programı ile desteklenmiştir.

TURİZME ERİŞİYORUZ PROJESİ

TURİZM WEB SİTELERİNİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ RAPORU

HAZIRLAYAN
Oğuzhan AL

TASARIM
Berkay Ömer ÜNAL

2023

"Bu doküman Sabancı Vakfı Hibe Programı'nın mali katkısı ile hazırlanmıştır. Bu belgenin içeriğinden sadece Fethiye Turizm Tanıtım Eğitim Kültür ve Çevre Vakfı sorumludur ve bu içerik herhangi bir şekilde Sabancı Vakfı'nın görüş veya tutumunu yansıtmaz."

SABANCI VAKFI

Hibe Programı ile desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

RAPORUN AMACI.....	4
WEB ERİŞİLEBİLİRLİĞİ NEDİR?.....	4
WEB ERİŞİLEBİLİRLİĞİ STANDARTLARI.....	4
A SEVİYESİ STANDARTLAR NELERDİR?	6
GÖRME ENGELLİ KULLANICILAR	8
İZLEME YAPILAN WEB SİTELERİ	8
Airbnb	8
Trivago.....	9
Tatil Sepeti.....	10
Couchsurfing.....	10
AZ GÖREN KULLANICILAR	11
YAZILI METİNLERİN PAYLAŞIMI.....	12
WEB SİTESİ TASARIMINDA DİĞER İYİ ÖRNEKLER	15
İŞİTME ENGELLİ KULLANICILARIN ERİŞİMİ İÇİN ÖNERİLER	16
PODCAST ERİŞİLEBİLİRLİĞİ	17
SONUÇ.....	18

RAPORUN AMACI

Seyahat edenler, gezginler veya tatilciler için hizmet sunan “trivago.com.tr” “airbnb.com.tr”, “tatilsepeti.com” ve “couchsurfing.com” web siteleri; otel, ev, paylaşımlı konaklama hizmeti sağlayan veya bu hizmeti sağlayan yerlerle aracılık yaparak hizmet veren web platformları olarak tasarlanmıştır. Bu rapor; farklı engel türlerine sahip olan bireylerin siteye erişimini incelemek; olası problemleri ortaya koymak ve site erişilebilirliğinin güçlendirilmesi için çeşitli öneriler sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

WEB ERİŞİLEBİLİRLİĞİ NEDİR?

Web erişilebilirliği, engelli kişiler tarafından web sayfalarının kullanılabilmesi demektir. Daha detaylı açıklamak gerekirse; web sayfalarına erişilebilirlik, sayfaların engelli kişilerin algılayabileceği, anlayabileceği, gezinebileceği, etkili bir şekilde kullanabileceği ve bunun yanında da içerik yaratıp, katkıda bulunabileceği bir şekilde tasarlanmasıdır.¹

Dünyada engelinden dolayı Web'i kullanırken olumsuz olarak etkilenen milyonlarca insan vardır. Mevcut birçok Web sitesi içerdikleri erişilebilirlik sınırlılıklarından dolayı engelli kişilerin bilgiye erişimini çok zor veya imkânsız hale getirmektedir. Web sitelerinin tasarımları ve yazımları erişilebilir yapıldığında hem engelli kişiler hem de birçok farklı özellikteki kullanıcı (yaşlı kişiler, yavaş internet bağlantısı olan kişiler vb.) web sayfalarını çok daha etkili biçimde kullanabilmektedir.

WEB ERİŞİLEBİLİRLİĞİ STANDARTLARI

World Wide Web Konsorsiyumu ya da kısa adıyla W3C (Türkçe adıyla Dünya Çapında Ağ Konsorsiyumu), World Wide Web bilgi paylaşım sisteminin mucidi Tim Berners-Lee tarafından MIT ve CERN bünyesinde 1994 yılında kurulmuş ve uluslararası alanda web standartlarını belirleyen bir örgüttür.

World Wide Web Konsorsiyumu'nun altında yer alan Web Erişilebilirliği Girişimi (WEG) de web sitelerinin erişilebilir biçimde oluşturulması ve çeşitli kullanıcıların bu

---

¹ Erişim: <http://www.cs.man.ac.uk/~yesilady/docs/accessibility.html#what>

içeriğe erişebilmelerini sağlamak için çalışmalar yürütmektedir. Kişisel bilgisayarların ve internet kullanımının yaygınlaşması ile toplumun üretimden tüketime hemen her alanda dijitalleşmesi engellilerin web erişilebilirliği sorununu da dikkat çekici hale getirmiştir. Bunun üzerine WEG ekibi ilk olarak 1999 yılında Web İçeriği Erişilebilirlik Kılavuzunu 1.0 (WCAG 1.0) yayınlamış ve web erişilebilirliği konusunda yeni tartışmaların da kapısını açmıştır. Bu çalışmalar, Dünya çapında internet kullanıcıları tarafından kabul görmüş, engelli bireyler için web sitelerine erişim sağlanması konusunda rehber görevi görebilecek performans ölçütleri sunmuştur.

İnternetin her geçen gün artan oranda hayatımızın bir parçası olduğu bu koşullarda web erişilebilirliği ile engellilerin web sitelerine erişiminin önünde hiçbir engel bulunmaması, herhangi bir ürünün, hizmetin, teknolojinin herkes tarafından kullanılabilir olması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda web erişilebilirlik standartları yenilenmiş ve 2008 yılında WGAC 2.0, 2018 yılında ise WGAC 2.1 yayınlanmıştır. Teknolojideki hızlı ilerlemeye bağlı olarak dijital varlıklardaki değişim, engelli bireylerin bu konudaki farkındalığının ve buna paralel olarak taleplerinin artması web erişilebilirlik standartlarını da daha geniş kapsamlı hale getirmektedir.

Web Erişilebilirliği Girişimi (WEG), erişilebilirlik standartları için 3 seviye tanımlamıştır. Bunlar; A, AA ve AAA olarak ifade edilen seviyelerdir. Seviyelere ilişkin detaylı bilgiler ise şu şekildedir:

ÖNCELİK 1 (Seviye A): Web içerik geliştiricileri bu kontrol noktasını sağlamak zorundadır. Aksi takdirde, bir veya daha fazla kullanıcı grubunun dokümandaki bilgiye ulaşması imkânsız olacaktır. Bu kontrol noktasını sağlamak web dokümanını kullanabilecek bazı gruplar için temel gereksinimdir.

ÖNCELİK 2 (Seviye AA): Web içerik geliştiricileri bu kontrol noktasını sağlamalıdır. Aksi takdirde, bir veya daha fazla grubun dokümandaki bilgiye ulaşması zor olacaktır. Bu kontrol noktasını sağlamak Web dokümanına erişimdeki önemli engelleri kaldıracaktır.

ÖNCELİK 3 (Seviye AAA): Web içerik geliştiricileri bu kontrol noktasını sağlayabilir. Aksi takdirde, bir veya daha fazla grup dokümandaki bilgi erişimini biraz zor bulacaktır. Bu kontrol noktasını sağlamak Web dokümanına erişimi arttıracaktır.

Bu izleme çalışması A seviyesinde belirlenen standartları dikkate alarak hazırlanmış ve sitenin erişilebilirlik koşulları izlenmiştir.

A SEVİYESİ STANDARTLAR NELERDİR?

WCAG 2.1 kılavuzunda yer alan ve 30 kriterden oluşan A seviyesi ilkeler, temel seviyede yerine getirilmesi beklenen standartları kapsamaktadır. A düzeyi ilkeler yerine getirilmediği takdirde, engelli kullanıcıların büyük çoğunluğunun internet sitesi içeriğinden ve sunulan hizmetlerden etkili ve verimli bir şekilde yararlanması mümkün olmayacaktır. Bu nedenle, kurum internet siteleri geliştirilirken bu bölümde ele alınan 30 ilkenin yerine getirilmesi beklenmektedir. Bu ilkeler şunlardır:

1. İnternet sitesinde kullanılan içeriklerin metinsel alternatifleri verilmelidir.
2. Ses ve video öğelerinin alternatifleri bulunmalıdır.
3. Video ve ses öğeleri için altyazı seçeneğine yer verilmelidir.
4. Ses ve video öğeleri için sunulan sesli açıklama ve metinsel alternatifler açıklayıcı olmalıdır.
5. Sayfa yapısı engelli kullanıcıların anlayabileceği ve kullanabileceği şekilde tasarlanmalıdır.
6. Sayfa içeriklerinin sunulma sırasının içeriğin anlamını etkilediği durumlarda, uygun olan sıralama açıkça belirtilmelidir.
7. İçeriklere yönelik açıklamalar verilirken, sadece belirli duyuşal özellikler kullanılmamalıdır.
8. İçeriklerin ayırt edilebilmesi ya da doğru anlaşılabilmesi için renk kullanımına dikkat edilmelidir.
9. Ses öğeleri kullanıcılar tarafından kontrol edilebilir olmalıdır.
10. İnternet sitelerinde yer alan içerik ve işlemlerin tamamı klavye ile erişilebilir olmalıdır.
11. Klavye kullanımı internet sitesindeki bütün içerik ve işlemleri kapsamalıdır.
12. Kullanıcılara içeriği okuyabilmesi ya da kullanabilmesi için yeterli zaman verilmelidir.
13. Hareketli içerikler kullanıcılar tarafından kontrol edilebilir olmalıdır.
14. İçerikler, sağlık sorunlarını tetiklemeyecek şekilde tasarlanmalıdır.
15. Tekrar eden içeriklerin pas geçilebilmesi sağlanmalıdır.
16. Açık ve anlaşılır sayfa başlıklarına yer verilmelidir.

17. İçeriklerin mantıksal olarak sıralanmasına dikkat edilmelidir.
18. Bağlantılar, anlamlı ve ilişkili oldukları içerik ile tutarlı olacak şekilde isimlendirilmelidir.
19. Sayfa içeriğinin dili, ilgili programlar tarafından belirlenebilir olmalıdır.
20. Kullanıcıların bir öğeye odaklandığı durumlarda, bağlam değişikliği yapılmamalıdır.
21. Kullanıcılar girdikleri verilerin ya da tıkladıkları bağlantıların sonucunda gerçekleşecek işlemler veya değişiklikler hakkında bilgilendirilmelidir.
22. Kullanıcıların hata yaptıklarını fark edebilmeleri sağlanmalıdır.
23. Veri giriş alanları için açıklayıcı etiketlere ve yönlendirmelere yer verilmelidir.
24. Site içerikleri ayırt edilebilir olmalıdır.
25. Bütün öğeler için isim, rol ve değerler atanmalıdır.
26. İnternet sitesinin belirli bileşenler için sunduğu klavye kısa yolları sadece ilgili bileşene odaklanıldığında aktif olmalı, gerektiğinde kapatılabilmeli ve değiştirilebilmelidir.
27. Çok noktalı dokunmayı veya imleci / parmağı belirli bir yönde kaydırmayı gerektiren hareketler ile gerçekleştirilebilecek tüm işlemler, bu durum zorunluluk olmadıkça, farklı işaretleme aygıtlarıyla ve basit girdiler kullanılarak çalıştırılabilmelidir.
28. İnternet sayfasında yapılmak istenen işlemin niteliğine göre işaretçi uygun durumda aktive olmalı, yanlışlıkla yapılabilecek işlemler için iptal etme seçeneği sunulmalıdır.
29. Arayüz bileşenlerinin erişilebilir isimleri, görünür adlarını içermelidir.
30. Cihazları hareket ettirerek (sallama, döndürme vb.) veya kullanıcıların el-kol ve vücut hareketleri ile çalıştırabildiği (kamera gibi sensörlerin hareketi yorumladığı) işlevler, hareketin yapılması işlevin çalıştırılabilmesi için zorunlu değilse aynı zamanda daha geleneksel arayüz bileşenleri ile de çalıştırılabilmelidir.

GÖRME ENGELLİ KULLANICILAR

Görme engelli bireyler, bilgisayar, telefon ve dokunmatik cihazları "ekran okuyucu" adı verilen yazılımlar aracılığıyla kullanmaktadır. Ekran okuyucu yazılımları, kısaca ekrandaki text formatlı öğeleri sese çeviren uygulamalar olarak tanımlanabilir. Ekran okuyucu yazılımlar, farklı işletim sistemlerinde çeşitli adlar altında bulunmaktadır. Hâlihazırda Windows, iOS ve Android işletim sistemleri görme engelli bireyler tarafından rahatlıkla kullanılabilir. Bu yazılımlar sayesinde görme engelli kişiler internet sayfalarında gezinme, e-posta alma/gönderme, sosyal medya hesaplarını kullanabilme, doküman oluşturma/düzenleme gibi birçok işlemi kimsenin yardımı olmaksızın bağımsız biçimde gerçekleştirebilmektedir. Gerek ülkemizde gerekse dünyada görme engelli web tasarımcıları ve yazılım geliştiricilerine rastlamak mümkündür.

Bu rapor hazırlanırken, web sitesi tarayıcı olarak "Google Chrome"un güncel versiyonu, Windows 10 işletim sistemi, ekran okuyucu olarak görme engelli kullanıcıların sıkça kullandığı Jaws 2021 ve sonraki versiyonları, NVDA 2021 ve sonraki versiyonları ile test edilmiştir. Web sitesi mobil olarak IOS 15 ve iPhone SE2020 cihazla test edilmiştir. Ancak yapılacak erişilebilirlik düzenlemeleri çoğu cihaz ve ekran okuyucularda benzer bir sonucu verecektir.

İZLEME YAPILAN WEB SİTELERİ

Airbnb

1. Anasayfada bulunan navigasyon ve dolaşım bağlantıları etiketli ve ulaşılabilir durumdadır.
2. Anasayfada seçim işlemlerinin yapılacağı filtreleme alanındaki seçim kutuları etiketli ve kullanılabilir.
3. Anasayfada bulunan önerilen konaklama yerleri ulaşılabilir durumdadır ancak hızlı dolaşımı artırmak için konaklama yerlerinin bağlantıları başlık seviyesi haline getirilebilir.
4. Konaklama bölgesi ve şehri seçerken şehir aramak ve seçmek ekran okuyucularla yapılabilirken, tarih belirleme alanında önceki ay ve sonraki ay

seçenekleri dışında bulunan ve tarihin işaretlendiği yerler tıklanabilmekte ama hangi tarih olduğu anlaşılmamaktadır. nceki ay ve sonraki ay düğmeleri etiketlenmiş, gün ay yıl şeklinde bulunan tarihle etiketlenmemiş durumdadır. Düğmeye tıklandıktan sonra giriş tarihi veya çıkış tarihi alanına gidildiğinde tıklanan tarih ancak anlaşılabilmektedir. Giriş tarihinin tarihin ne olduğu anlaşılmadan tıklanabilse de çıkış tarihi tıklanamamaktadır.

5. Konaklama yerinin bilgilerinin bulunduğu sayfadaki bilgilere ulaşılabiliyorken sayfanın bazı yerlerine ekran okuyucu odaklandıktan sonra sayfadaki tüm bilgiler ekran okuyucu tarafından görülemez oluyor ve sadece sayfa başlığı okunabiliyor.
6. İOS uygulamasında etiketli olmayan bazı düğmeler bulunsa da konaklama yeri arama, yorumlara ulaşma, ilgili hizmeti satın alma, ev sahibi ile yazışma vb. işlemler yapılabilir.
7. Web sitesinde bulunan ve konaklama yerine ait fotoğraflarda yer alan unsurlara dair betimleme bulunmamaktadır. Hizmet sağlayanın fotoğraflara betimleme ekleme alanı da mevcut olmadığından görme engelli kişiler fotoğrafta bulunan yere dair ayrıntılı bilgi edinememektedir.

Trivago

1. Anasayfada bulunan ve başka sayfalara yönlendiren bağlantılar ve düğmeler etiketlenmiş halde olduğundan erişilebilirdir.
2. Anasayfada dolaşımı artıracıbailecek dolaşım sayfa içi bağlantılarına yer verilebilir.
3. Anasayfada çoğu bölge başlık seviyesi ile belirtildiğinden şehirler ve uluslararası otellerin bulunduğu bağlantılara kolay ulaşılabilmektedir.
4. Otel arama kısmında bulunan şehir ve yer arama yeri ekran okuyucuyla okunabilmekte ancak tıklanarak işlem yapılamamaktadır.
5. Otel aramada bulunan tarih seçim alanında ay değiştirme ve gün belirleme alanları erişilebilirdir.
6. Kişi ve oda sayısının belirlendiği alanlar etiketlenmiş ve tıklanabilir haldedir.
7. Otel seçeneklerinin ve bilgilerinin göründüğü alanda erişilebilirlik sorunu bulunmamaktadır.
8. Web sitesinde bulunan ve konaklama yerine ait fotoğraflarda yer alan unsurlara dair betimleme bulunmamaktadır. Hizmet sağlayanın fotoğraflara betimleme ekleme alanı da mevcut olmadığından görme engelli kişiler fotoğrafta bulunan

yere dair ayrıntılı bilgi edinememektedir.

Tatil Sepeti

1. Anasayfada bulunan ve başka sayfalara yönlendiren bağlantılar ve düğmeler etiketlenmiş halde olduğundan erişilebilirdir.
2. Anasayfada dolaşımı artırabilecek dolaşım sayfa içi bağlantılarına yer verilebilir.
3. Otelin bulunacağı konum ve diğer bilgiler güçlkle seçilebilmektedir. Tarih ve kişi sayıları salt okunur metin kutuları şeklinde bulunduğundan tıkladığında sayfanın başka bir bölgesinde işlem seçenekleri açılmaktadır. Bunun yerine daha düzenlenebilir metin kutuları şeklinde düzenlenmelidir.
4. Otel ve oda seçeneklerine dair unsurlar erişilebilir durumdadır.
5. Web sitesinde bulunan ve konaklama yerine ait fotoğraflarda yer alan unsurlara dair betimleme bulunmamaktadır. Hizmet sağlayanın fotoğraflara betimleme ekleme alanı da mevcut olmadığından görme engelli kişiler fotoğrafta bulunan yere dair ayrıntılı bilgi edinememektedir.

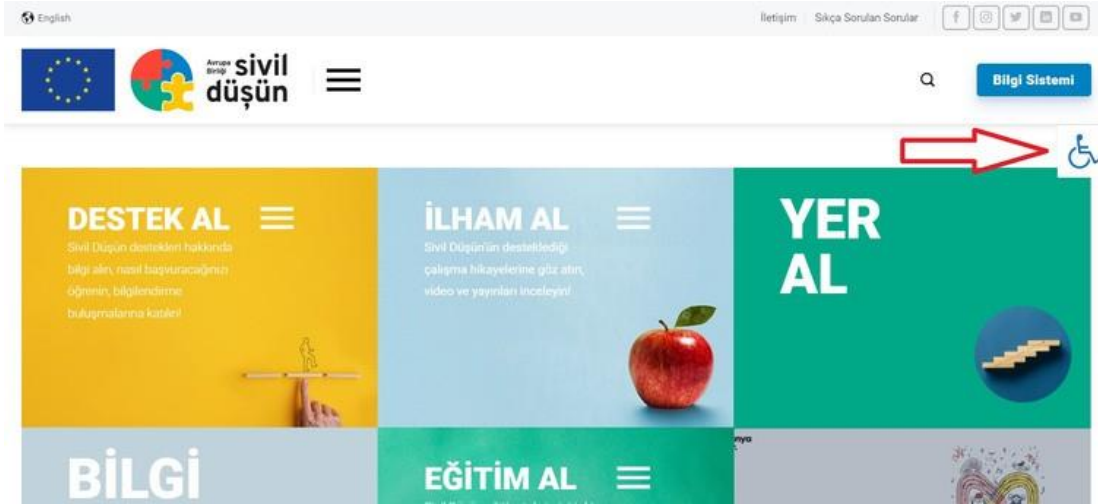
Couchsurfing

1. Anasayfada bulunan ve başka sayfalara yönlendiren bağlantılar ve düğmeler etiketlenmiş halde olduğundan erişilebilirdir.
2. Anasayfada dolaşımı artırabilecek dolaşım sayfa içi bağlantılarına yer verilebilir.
3. Anasayfa bölgelere bölünmüş halde olduğundan dolaşım rahatlıkla gerçekleştirilebilir.
4. Üye olma alanlarındaki metin kutuları ve üye olma işlemi erişilebilir olarak yapılabilmektedir. Ancak sözleşme onayının bulunduğu alanda onay kutusu bulunmamaktadır. Tıklanarak işlem yapılabilse de sözleşme onayı yerinin onay kutusu şeklinde düzenlenmesi gereklidir.
5. Güvenlik kodu doğrulaması Google güvenlik kodu kullanılmaktadır. Google güvenlik kodu erişilebilir olan nadir güvenlik çözümlerlerinden bir tanesidir.
6. Web sitesinde bulunan ve konaklama yerine ait fotoğraflarda yer alan unsurlara dair betimleme bulunmamaktadır. Hizmet sağlayanın fotoğraflara betimleme ekleme alanı da mevcut olmadığından görme engelli kişiler fotoğrafta bulunan yere dair ayrıntılı bilgi edinememektedir.

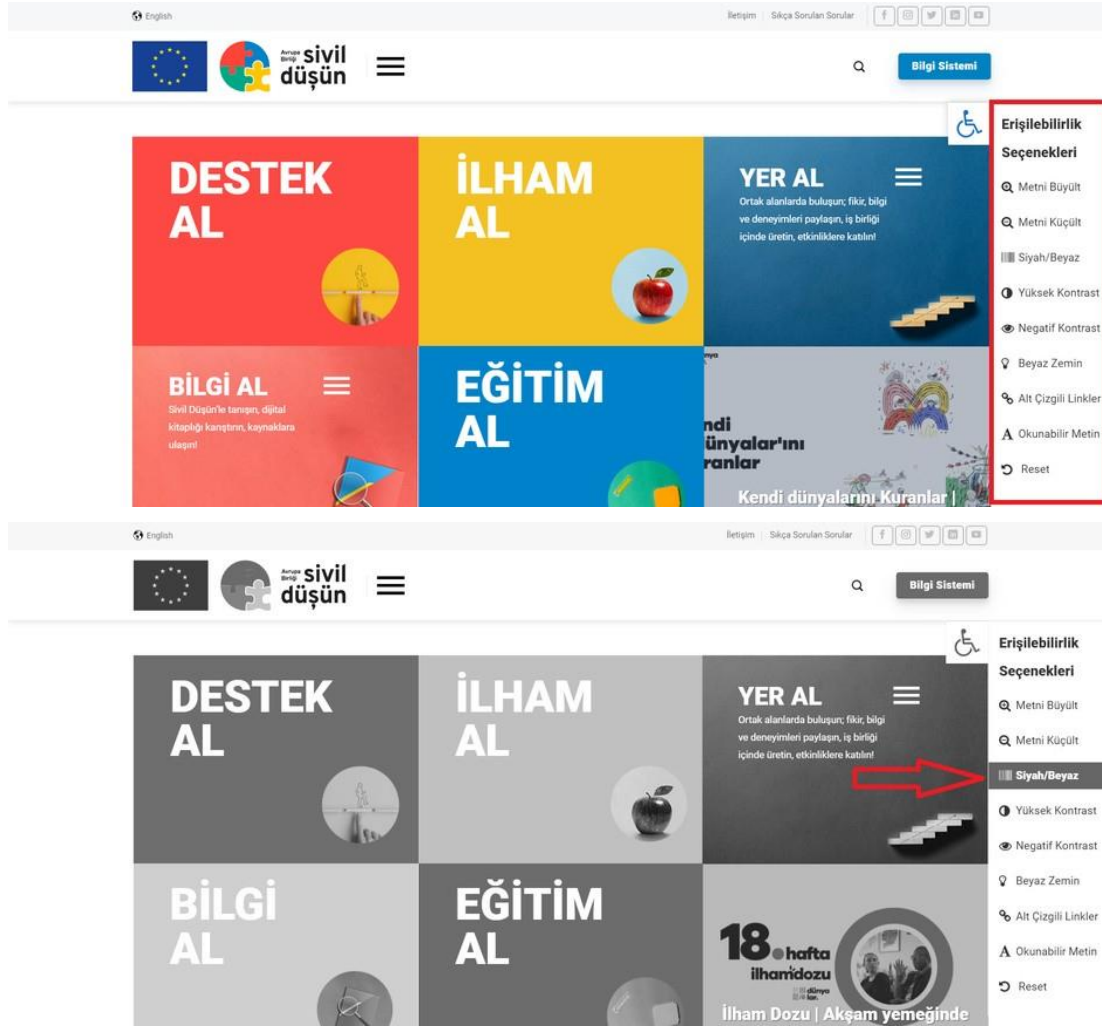
AZ GÖREN KULLANICILAR

Görme engelli denildiğinde toplumun birçok kesiminde, genellikle kör olarak adlandırılan ve teknolojik araç gereçlerin kullanımı da dahil olmak üzere günlük yaşamda bağımsız hareket için sesli ve dokunsal uyarılara ihtiyaç duyan grup ilk akla gelendir. Ancak görme engelliler içerisinde az gören olarak adlandırılan bireyler, görme engelli grubun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bununla birlikte az gören bireylerin ihtiyaç duyduğu uyarlamalar ve erişilebilirlik düzenlemeleri körlerin ihtiyaç duyduğu düzenlemelerden çok farklıdır.

Kör grup bilgisayar kullanımında JAWS, NVDA vb. ekran okuyucu yazılımlara ve bu yazılımlara uygun web tasarımlarına ihtiyaç duyarken az gören grup için ağırlıkta zemin-metin kontrastı, büyük punto ve Arial gibi kolay okunabilir yazı stilleri gibi uyarlamalar yeterli olmaktadır. Rapor çalışması kapsamında “trivago.com.tr” “airbnb.com.tr”, “tatilsepeti.com” ve “couchsurfing.com” incelendiğinde bu web sitelerinde az gören kullanıcıları dikkate alan bir tasarım olmadığı gözlemlenmektedir. Az gören kullanıcıları dikkate alan bir web sitesinden örnekleri sonraki sayfada görebilirsiniz.²

² Erişim: <https://www.sivildusun.net/>

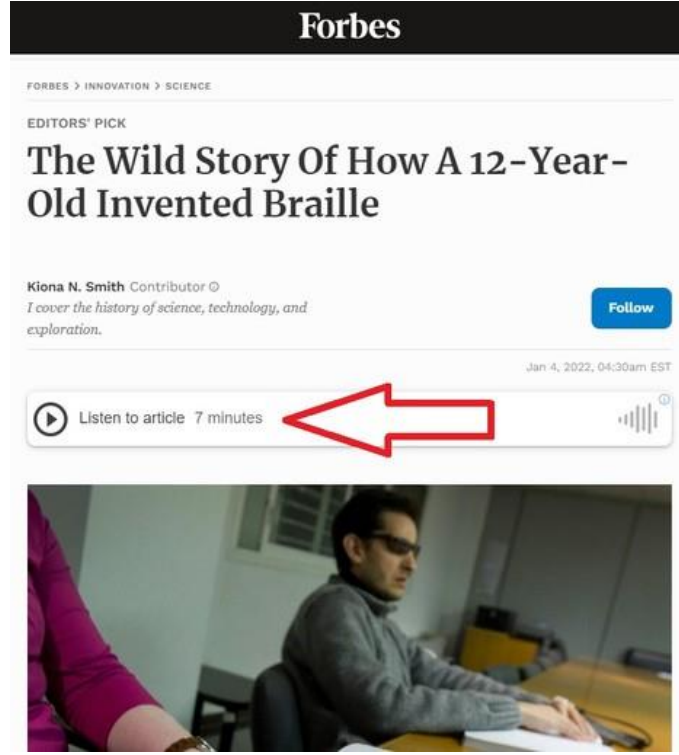
YAZILI METİNLERİN PAYLAŞIMI

Yazılı metin paylaşımlarında birkaç noktaya dikkat etmek metnin erişilebilirliğini artıracaktır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1. Metin kontrast renkli zemine yerleştirilmelidir (beyaz zemine siyah renkli yazı gibi) Metindeki satır yüksekliği, genişliği ve hizalaması erişilebilirlik uygulamaları ile ayarlanabilir olmalıdır.
2. Metindeki harflerin büyüklüğü ayarlanabilir olmalıdır.
3. Siteye eklenen metinlerin yazı formatları birbirinden oldukça farklıdır. Metinler disleksi dostu bir font ile yazılmalıdır, metin içinde italik yazı kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Disleksi dostu fontlar şöyle sıralanabilir: Arial ve Comic Sans. Alternatifler ise: Verdana, Tahoma, Century Gothic, Trebuchet, Calibri, Open Sans.³

³ Detaylı bilgi almak için şu site ziyaret edilebilir: <https://124.im/WHi>

4. Uzun metinler ses doyası olarak da siteye eklenebilir. Örneğin, Forbes Dergisi'nin web sitesinde bazı uzun metinleri ses dosyası olarak da siteye yüklenmektedir.⁴

5. Sitedeki dokümanların yerleşimini kolayca okuyuculara aktarabilmek için site haritası siteye yerleştirilebilir. Harita butonuna tıklandığında tüm site içeriği text biçiminde alt alta listelenmektedir.

⁴ Erişim: <https://l24.im/Xlxc>

6. Site içindeki bazı temel metinler ya da sitenin amacını anlatan bazı yönlendirmeler işitme engelli kişiler, anlama güçlüğü olan kişiler ya da dili çok iyi kullanamayan kişiler için kolay okunabilir formata (easy to read) getirilebilir ve web sitesinde bu şekilde yayınlanabilir. Örnek olarak, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın koronavirüs hakkında kolay okunabilir metin formatında hazırladığı rehber incelenebilir.⁵ Web sitelerinde kolay okunabilir metinlerin bulunduğu yeri işaret etmek için şu logo kullanılmaktadır.

7. Bir başka örnek, Avrupa Temel Haklar Ajansı (The EU Agency for Fundamental Rights - FRA) özellikle engellilik alanında yayınladığı tüm raporları aynı zamanda kolay okunabilir formatta da yayınlamaktadır.⁶

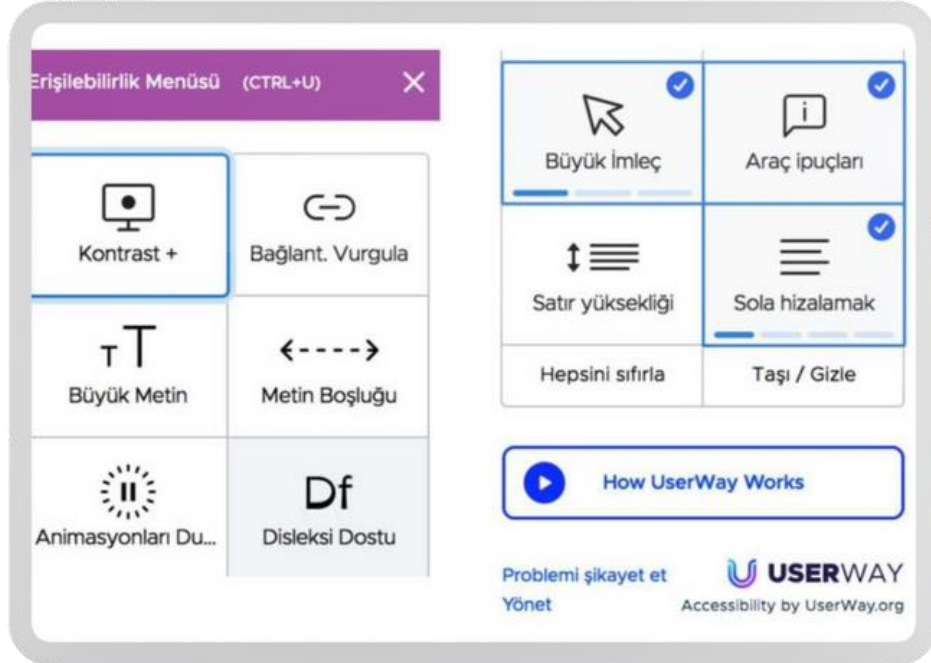
⁵ Erişim: <https://www.aile.gov.tr/media/45956/korona-kolay-okunur-rehber-iv.pdf>

⁶ Konu hakkında daha detaylı bilgi almak için: <https://I24.im/Vq8rWR1>

WEB SİTESİ TASARIMINDA DİĞER İYİ ÖRNEKLER

Bilgi Üniversitesi SEÇBİR sayfasına girildiğinde web sayfasının sol üst kısmında erişilebilirlik butonu bulunmaktadır. Bu butona tıklandığında çeşitli erişilebilirlik düzenlemeleri için bir menü açılmaktadır. Açılan menüde şu düzenlemeler için seçenekler sunulmaktadır:

- Kontrast düzenleme
- Metin içindeki diğer bağlantıları vurgulama
- Büyük metin (metindeki harflerin büyüklüğünü artırma)
- Metin boşluğunu artırma
- Animasyonları durdurma
- Disleksi dostu font ile metinleri oluşturma
- İmleç vurgusu, okuma maskesi, okuma kılavuzu
- Araç ipuçları oluşturma
- Satır yüksekliğini genişletme
- Metin hizalama (sağa, sola, merkeze, yanlara eşitleme)

Bu menü USERWAY uygulaması ile WordPress tabanlı web sitelerinde rahatlıkla uygulanabilmektedir.

İŞİTME ENGELLİ KULLANICILARIN ERİŞİMİ İÇİN ÖNERİLER

İşitme engelli kullanıcılar için (özellikle doğuştan işitme engelli veya total sağır olan kişiler için) uzun ve karmaşık metinleri okumak oldukça zordur, bu nedenle bazı bölümlerin işaret dili tercümesi ile verilmesi önemli bir erişilebilirlik imkânı sunar. Sitenin formatı gereği yüklenen tüm raporların işaret diline çevrilmesi bu aşamada beklenemez ancak site içindeki bazı temel metinlerin ya da sitenin amacını anlatan bazı yönlendirmelerin işitme engelli kişilerin de erişimine uygun hale getirilmesi için işaret dili tercümesi yapılabilir ve web sitesinde bu şekilde yayınlanabilir.

Örneğin, TC Milli Eğitim Bakanlığı 29 Mart 2022 tarihinde 2021-2022 eğitim öğretim yılı sonunda 'Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezî Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu'nu yayınladı. Kılavuzu, işitme engelli öğrencilerin erişimi için işaret dili kullanılarak düzenlenmiş hali (MP4 formatında video olarak) ile de yayınladı,⁷ benzer uygulamalar site içindeki temel yönlendirmeler için de yapılabilir. Video içeriği hazırlanırken, işaret dili tercümanının tam ekran formatında görüldüğü, mimik ve jestlerinin net olarak anlaşıldığı ve alt yazı ile desteklenen video içerikleri tercih edilmelidir.

⁷ Erişim: https://cdn.eba.gov.tr/icerik/2022/03/klavuz_v3.mp4

PODCAST ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

Podcast sözcüğü, broadcast ve pod kelimelerinin birleşiminden oluşur. Broadcast canlı yayın anlamına gelir. Pod sözcüğü ise tohum, kapsül ve koza kelimelerini tanımlar. Ancak podcast'ler ilk ortaya çıktığında iPod'lar aracılığıyla

dinlenmek üzere tasarlandığı için podcast terimindeki pod sözcüğü iPod'a atıf yaptığı bilinmektedir. Günümüzde ise podcast yayınları, farklı dijital ortamlarda erişime açıktır ve akıllı cihazlar aracılığıyla dinlenebilir. Sesli blog olarak faaliyet gösteren podcast yayınlarının her bir bölümünde farklı konular işlenir. Podcast yayınları yayıncılar tarafından önceden kaydedilir ve daha sonra ilgili mecralara yüklenerek dinleyicilerin erişimine açılır.⁸

Ipsos tarafından 14 yaş üzeri Türkiye temsili yaklaşık 16 bin kişiyle Podbee Media ile hazırlanan sorular aracılığıyla gerçekleştirilen Podcast araştırması, Türkiye'deki podcast dinleme alışkanlıklarına dair detaylı bir çerçeve çiziyor. Araştırmaya göre Türkiye'de "Podcast nedir biliyorum ve sıklıkla dinliyorum" diyen yaklaşık 650 bin kişi bulunuyor, podcast nedir bilip ara sıra dinleyenlerin sayısı ise 2 milyona yakındır.

Öte yandan podcast'in ne demek olduğunu bilen ama dinleyemeyen 4,5 milyon kişi bulunuyor. Bu da Türkiye'de 5 milyona yakın kişinin podcast dinleme potansiyeli olduğunu gösteriyor. Farklı engel türlerine sahip olan kişilerin de podcast erişimine ulaşması oldukça önemlidir. Bu konudaki iyi örneklerden biri, Alice Wong tarafından yapılan Disability Visibility Project adı altında yapılan podcast yayınlarıdır.⁹ 100 bölümü bulunan bu podcast serisinin her bir bölümü, hem indirilebilir ses dosyası olarak siteye yüklenmiş hem de tüm yayınlar yazılı metin halinde Google Doc ve PDF formatlarında sunularak sadece dinleyicilere değil okuyuculara da hitap edecek şekilde erişilebilir kılınmıştır.

⁸ Bu bölüm şu yazıdan alınmıştır: <https://I24.im/B1UZ>

⁹ Disability Visibility Project Podcast Bölümleri: <https://I24.im/XGZsmV>

SONUÇ

Seyahat edenler, gezginler veya taticiler için hizmet sunan “trivago.com.tr” “airbnb.com.tr”, “tatilsepeti.com”, “booking.com” ve “couchsurfing.com” web siteleri; otel, ev, paylaşımlı konaklama hizmeti sağlayan veya bu hizmeti sağlayan yerlerle aracılık yaparak hizmet veren web platformları olarak tasarlanmıştır. Bu rapor; farklı engel türlerine sahip olan bireylerin siteye erişimini incelemek; olası problemleri ortaya koymak ve site erişilebilirliğinin güçlendirilmesi için çeşitli öneriler sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan incelemede; web sitelerinin kullanılamaz durumda olmadığı ancak farklı engel gurupları için düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır. Yapılacak bu düzenlemeler engelli kişilerin ilgili web sitelerini kullanabilme ve herkes gibi turizm planı yapabilmelerini sağlayacaktır. Web sitelerinde ortak yaşanan bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar şu şekilde özetlenebilir:

- İlgili web siteleri konuları gereği fazlaca fotoğraf içermektedir. Web sitelerine eklenen bu fotoğrafların betimlenmesi ve yapılan betimlemelerin alt text olarak eklenmesi görme engellilerin kullandığı ekran okuyucularla görsellerin içeriğini anlayabilmesini sağlayacaktır.
- Web sitelerinde sayfa içi dolaşımını sağlayacak navigasyon bağlantıları bulunmamaktadır. Sayfa içi dolaşım bağlantıları görme engellilerin sayfa içinde hızlı dolaşabilmesini sağlayan önemli bir unsurdur.
- Web sitelerinde kimi bağlantı ve düğmeler zaman zaman etiketli değildir. Web sitesindeki tüm bağlantı ve düğmelerin etiketlenmesi ilgili bağlantı veya düğmeye tıklandığında hangi işlemin yapılacağını kullanıcının bilmesini sağlayacaktır.
- Az görenlerin web sitelerini kullanabilmesi için renk değişimi ve büyütme gibi ayarları yapabilmesine imkân sağlamalıdır.
- İşitme engelliler için yazılı metinler anlaşılır ve sade şekilde web sitesinde bulunmalıdır.
- Hareketli animasyonlar hem görme engelliler hem de otistikler için kullanım zorluğu oluşturmaktadır.

Belirtildiği üzere web sitelerinde yapılacak ufak değişiklikler kullanım düzeyinin erişilebilir hale getirilmesi için büyük katkı sağlayacaktır. Turistik web sitelerinin engelliler tarafından kullanılabilir hale getirilmesi; engellilerin turist olarak hizmetten yararlanabilmesini sağladığı gibi müşteri olarak sayılmasının da önünü açacaktır.

Hibe Programı ile desteklenmiştir.

TURİZME ERİŞİYORUZ

Hibe Programı ile desteklenmiştir.